NORAKSTS

Lieta Nr. C22035012

SKC-2323/2016

L Ē M U M S

Rīgā 2016. gada 28. oktobrī

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese referente M. Senkāne
tiesnese A. Briede
tiesnesis I. Bisters

rakstveida procesā izskatīja AS „/Nosaukums A/" blakus sūdzību par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016. gada 11. maija lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums par procesuālā termiņa atjaunošanu kasācijas sūdzības iesniegšanai un atteikts pieņemt kasācijas sūdzību.

Augstākās tiesas Civillietu departaments

k o n s t a t ē j a

[1] Ar Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014. gada 20. augusta spriedumu /pers. A/ prasība apmierināta daļēji. No/pers. A//pers. B/labā piedzīta mantiskā kompensācija 2000 EUR, bet no AS „/Nosaukums A/" – 700 EUR. AS „/Nosaukums A/" uzdots atsaukt ziņas, ko 2012. gada 23. maija, 2012. gada 1. jūnija un 2012. gada 14. jūnija raidījumos /Nosaukums B/ izplatīja /pers. B/, proti, ka /pers. A/ organizē, atbalsta un saņem atlīdzību par kontrabandas pārvietošanu pāri Krievijas – Latvijas robežai. Noteikts, ka ziņas jāatsauc tā paša vai līdzīga formāta raidījumā, tajā pašā raidījuma laikā, kad ziņas tika izplatītas, un jāatvainojas /pers. A/ par šo ziņu izplatīšanu. /pers. A/ prasību pret /pers. C/ un /pers. D/ par goda un cieņas aizskārumu un mantisko kompensāciju, kā arī pārējie prasījumi noraidīti.

No/pers. B//pers. A/ labā piedzīta valsts nodeva 300 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR, savukārt no AS „/Nosaukums A/" - valsts nodeva 105 EUR. No /pers. B/ valsts labā piedzīti tiesāšanās izdevumi 51,28 EUR, bet no AS „/Nosaukums A/" - 25,64 EUR. No /pers. A/ AS „/Nosaukums A/" labā piedzīti 400 EUR par izdevumiem juridiskās palīdzības sniegšanai.

[2] Ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas 2016. gada 18. aprīļa rīcības sēdes lēmumu atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar atbildētājas AS „/Nosaukums A/" pārstāves Ievas Azandas kasācijas sūdzību par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014. gada 20. augusta spriedumu, norādot, ka kasācijas sūdzība neatbilst Civilprocesa likuma 450.-454. panta prasībām.

[3] Latgales apgabaltiesā 2016. gada 2. maijā saņemts AS „/Nosaukums A/" pārstāves zvērinātas advokātes Ievas Azandas pieteikums par procesuālā termiņa atjaunošanu kasācijas sūdzības iesniegšanai par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014. gada 20. augusta spriedumu.

Pieteikums pamatots ar šādiem argumentiem.

[3.1] Civillietu tiesas kolēģijai atbilstoši Civilprocesa likuma 459. panta pirmajai daļai, konstatējot iesniegtās kasācijas sūdzības neatbilstību minētā likuma 453. panta otrajai daļai, bija jāpieņem lēmums par tās atstāšanu bez virzības, nosakot termiņu trūkumu novēršanai.

Civillietu tiesas kolēģija Civilprocesa likuma 82. panta septīto daļu tulko pretēji Civillietu departamenta atziņām, kā rezultātā atbildētājai nav bijusi iespēja novērst kasācijas sūdzībā konstatētos trūkumus un iesniegt blakus sūdzību par lēmumu atbilstoši Civilprocesa likuma 459. panta pirmajai un ceturtajai daļai. Savukārt Augstākās tiesas Civillietu departamentam minētie trūkumi bija jākonstatē un kasācijas sūdzība saskaņā ar Civilprocesa likuma 459. panta piekto daļu bija jānodod Latgales apgabaltiesai likumā noteikto darbību izpildei.

[3.2] Atbildētāja, izdodot attiecīgo pilnvaru, skaidri un nepārprotami pilnvarojusi zvērinātu advokāti Ievu Azandu pārstāvēt to visās Latvijas Republikas tiesu instancēs. Turklāt pilnvarā atbilstoši Civilprocesa likuma 86. panta otrajai daļai ir iekļauts arī speciālais pilnvarojums pārsūdzēt tiesas spriedumus apelācijas un kasācijas kārtībā. Nevar apšaubīt atbildētājas gribu pārsūdzēt tiesas nolēmumu.

Advokāts nezaudē tiesības pārstāvēt klientu tikai tāpēc, ka nav izrakstījis orderi juridiskās palīdzības sniegšanai attiecīgās instances tiesā. Zvērināta advokāta kā juridiskās palīdzības sniedzēja procesuālās tiesības iesniegt kasācijas sūdzību izriet no pārstāvības, kuru apliecina ar attiecīgu pilnvaru. Civilprocesa likuma 82. panta septītajā daļā ir noteikts, ka kasācijas instancē lietas vedamas ar advokāta starpniecību, nelietojot frāzi „advokātam sniedzot juridisko palīdzību". Līdz ar to būtu pietiekami konstatēt, ka kasācijas sūdzību uz pilnvaras pamata ir parakstījusi persona, kas ir advokāts, ko iespējams izdarīt, ielūkojoties Tiesu informācijas sistēmā. Atsakot ierosināt kasācijas tiesvedību, tiek ierobežotas atbildētājas tiesības uz taisnīgu tiesu un savlaicīgu lietas izskatīšanu.

[3.3] Augstākās tiesas spriedums konkrētajā lietā dotu lielu ieguldījumu tādu tiesību jautājumu risināšanā, kas attiecas uz tiesisko regulējumu un materiālo tiesību normu interpretāciju par vārda brīvības un uzskatu daudzveidības atspoguļošanu medijos.

[4] Ar Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016. gada 11. maija lēmumu AS „/Nosaukums A/" pieteikums par procesuālā termiņa atjaunošanu kasācijas sūdzības iesniegšanai par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014. gada 20. augusta spriedumu noraidīts un kasācijas sūdzību atteikts pieņemt.

Lēmumā norādīts, ka atbildētājas pārstāve, lūdzot atjaunot termiņu kasācijas sūdzībai, ir minējusi vērā ņemamus apstākļus, kas varētu tikt atzīti par pietiekamiem procesuālā termiņa atjaunošanai kasācijas sūdzības iesniegšanai, gadījumā, ja, iesniedzot kasācijas sūdzību, tai atbilstoši Civilprocesa

likuma 53. panta otrajai daļai būtu pievienoti visi dokumenti, kas nepieciešami procesuālās darbības izpildīšanai.

Pārbaudot iesniegto kasācijas sūdzību, konstatēts, ka tai pievienota 2014. gada 30. septembra maksājuma uzdevuma kopija par drošības naudas 284,57 EUR samaksu, kuru ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas 2016. gada 18. aprīļa lēmumu bija nolemts atmaksāt zvērinātu advokātu birojam „Sorainen". Zvērinātai advokātei Ievai Azandai, iesniedzot pieteikumu par procesuālā termiņa atjaunošanu, minētais lēmums un tā saturs bija zināms. Tā kā lēmums nav pārsūdzams un ir stājies likumīgā spēkā, tad nav pamata uzskatīt, ka lietas materiālos esošā kvīts par drošības naudas samaksu 2014. gadā ir attiecināma uz atbildētājas kasācijas sūdzību, kas iesniegta Latgales apgabaltiesā 2016. gada 5. maijā. Līdz ar to secināts, ka, iesniedzot kasācijas sūdzību, atbildētāja nav samaksājusi drošības naudu, kas ir patstāvīgs pamats pieteikuma noraidīšanai.

Attiecībā uz pieteicējas iebildumiem, ka kasācijas sūdzības nepieņemšana vērtējama kā tiesību aizskārums, norādīts, ka arī konstitucionālās tiesības izlietošanā indivīda pienākums ir ievērot spēkā esošās procesuālās normas, un gadījumā, kad nav konstatējams objektīvs attaisnojums to neievērošanai, indivīds šīs tiesības zaudē. Civilprocesa likuma 10. panta pirmajā daļā ir reglamentēts sacīkstes princips, kas būtībā nozīmē katras puses atbildību par savu interešu aizsardzībai izvēlēto veidu un tiesiskajiem līdzekļiem civilprocesā.

[5] AS „/Nosaukums A/" pārstāve zvērināta advokāte Ieva Azanda par Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016. gada 11. maija lēmumu iesniedza blakus sūdzību, lūdzot to atcelt.

Blakus sūdzības iesniedzējas ieskatā, Civillietu tiesas kolēģija ir neprecīzi iztulkojusi Civilprocesa likuma normas. Atbilstoši minētā likuma 459. panta pirmajai daļai tiesai bija pienākums atstāt kasācijas sūdzību bez virzības, nosakot termiņu trūkumu novēršanai.

Pārsūdzētais tiesas lēmums kavē lietas virzību. Piemērojot neatbilstošas procesuālās tiesību normas, tiesa ierobežo atbildētājas tiesības uz taisnīgu tiesu un savlaicīgu lietas izskatīšanu.

Tiesai bija jāņem vērā, ka atbildētājai ir mainījies juridiskās palīdzības sniedzējs, proti, atbildētāju vairs nepārstāv zvērinātu advokātu birojs „Sorainen", bet gan zvērinātu advokātu biroja „Skopiņa un Azanda" zvērināta advokāte Ieva Azanda. Ar rīcības sēdes lēmumu drošības nauda faktiski netiek atmaksāta, bet ir nepieciešams iesniegt iesniegumu par drošības naudas atmaksu. Tā kā zvērinātu advokātu birojam „Sorainen" nav zināms par minēto rīcības sēdes lēmumu, tad iesniegums par drošības naudas atmaksu nav iesniegts. Līdz ar to drošības nauda faktiski atrodas attiecīgajā bankas kontā un ir uzskatāma par samaksātu.

[6] Iepazinies ar lietas materiāliem un blakus sūdzības argumentiem, Civillietu departaments atzīst, ka Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2016. gada 11. maija lēmums ir atstājams negrozīts, bet blakus sūdzībā norādītie argumenti nevar būt par pamatu pretēja nolēmuma pieņemšanai.

[7] Vienlaikus Civillietu departaments norāda, ka Latgales apgabaltiesa kļūdaini pievērsusies pieteikumam par procesuālā termiņa atjaunošanu pievienoto dokumentu pārbaudei.

Konkrētajā gadījumā apstāklim, ka AS "/Nosaukums A/" kasācijas sūdzībai nav pievienota kvīts par drošības naudas samaksu, jautājumā par procesuālā termiņa atjaunošanu nav izšķiroša nozīmes, jo šāda pieteikuma apmierināšanai nav pamata turpmāk norādīto argumentu dēļ.

[7.1] Atbilstoši Civilprocesa likuma 51. panta pirmajai daļai nokavētos procesuālos termiņus pēc lietas dalībnieka pieteikuma atjauno tiesa, ja tā atzīst nokavēšanas iemeslus par attaisnojošiem. No minētās tiesību normas izriet, ka procesuālā termiņa atjaunošanai nepieciešams konstatēt objektīvu, t. i., no iesniedzēja gribas neatkarīgu iemeslu termiņa nokavējumam.

Konkrētajā gadījumā, iesniedzot kasācijas sūdzību, atbildētāja pārstāve pretēji Civilprocesa likuma 82. panta septītās daļas un 85. panta trešās daļas noteikumiem tai nav pievienojusi zvērināta advokāta pilnvarojumu apliecinošu dokumentu – orderi.

Interpretējot Civilprocesa likuma normas, kas nosaka, kādi dokumenti apliecina zvērināta advokāta pilnvarojumu vest lietu kasācijas instancē, Civillietu departaments savos nolēmumos vairākkārt atzinis, ka zvērināta advokāta pilnvarojumu apliecina pilnvara un orderis, un abi šie dokumenti ir pievienojami kasācijas sūdzībai (*skat. 2015. gada 30. novembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-1568, 2015. gada 29. decembra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-1548, 2016. gada 19. janvāra rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-796, 2016. gada 1. marta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr. SKC-644*). Atziņa, ka zvērināta advokāta pilnvarojumu apliecina orderis un pilnvara, izteikta arī Civillietu departamenta 2015. gada 26. novembra paplašinātā sastāva lēmumā lietā Nr. SKC-2391.

Kasācijas sūdzības iesniegšanas kārtības neievērošana nav uzskatāma par objektīvu, no lietas dalībnieka neatkarīgu apstākli, kas Civilprocesa likuma 51. panta pirmās daļas izpratnē dotu pamatu procesuālā termiņa atjaunošanai.

[7.2] Turklāt atbilstoši Civilprocesa likuma 434. panta otrās daļas 1. punktam apelācijas instances tiesas spriedums ir stājies likumīgā spēkā vienlaikus ar kasācijas instances tiesas 2016. gada 18. aprīļa lēmumu, ar kuru atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību. Likumā nav paredzēta iespēja atkārtoti iesniegt kasācijas sūdzību par apelācijas instances spriedumu, kurš ir stājies likumīgā spēkā. Citiem vārdiem, pieteikuma par procesuālā termiņa atjaunošanu iesniegšana kopā ar iepriekš trūkstošo zvērināta advokāta orderi, nevar novērst Augstākās tiesas Civillietu departamenta tiesnešu kolēģijas 2016. gada 18. aprīļa rīcības sēdes lēmumā konstatētos šķēršļus kasācijas sūdzības pieņemšanai.

[8] Tā kā pieteikums par procesuālā termiņa atjaunošanu ir noraidīts, tad advokātu birojam „Skopiņa un Azanda" atmaksājama 2016. gada 19. maijā iemaksātā drošības nauda 284,57 EUR.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448. panta pirmās daļas 1. punktu, Augstākās tiesas Civillietu departaments

n o l ē m a

Latgales apgabaltiesas 2016. gada 11. maija lēmumu atstāt negrozītu, bet AS "/Nosaukums A/" blakus sūdzību noraidīt.
Atmaksāt zvērinātu advokātu birojam „Skopiņa un Azanda" drošības naudu 284,57 EUR (divi simti astoņdesmit četri *euro*, 57 centi).
Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese (paraksts) M. Senkāne

Tiesnese (paraksts) A. Briede

Tiesnesis (paraksts) I. Bisters

NORAKSTS PAREIZS
Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Civillietu departamenta tiesnese M. Senkāne
Rīgā 2016. gada 28. oktobrī